

UVOD

Sistem bezbjednosti i zdravlja radnika na radnim mjestima zasnovan je na sprečavanju nastanka povreda na radu, oboljenja ili oštećenja zdravlja zaposlenog koji se sprovodi prije stupanja u radni odnos. Ovaj sistem propisan je zakonom EU 12.juna 1089. Godine u cilju poboljšanja zdravlja radnika na radnim mjestima kao i prevencija nastanka povreda. Da bi process prevencija i bezbjednosti radnika naradnim mjestima bio uspješan poslodavac je dužan da prije stupanja u radni odnos obezbjedi dobru sigurnost i zaštitu na radu. Procjena rizika od nastanka profesionalnih oboljenja, povreda na radu ili oštećenja zdravlja zaposlenog se utvrđuje na osnovu štetnosti, opasnosti u radnom procesu kao i radnoj okolini a takođe i vjerovatnoći nastanka povrede na radu. Za sve te oblasti zadužna je medicina rada koja donosi određene propise koje poslodavac mora da poštuje.

Medicina rada je grana naučne medicinske discipline koja se bavi stanjima i oboljenjima zbog okolnih faktora kojima su ljudi profesionalno izloženi. Medicina rada ima ulogu da održava i unapređuje zdravlje zaposlenih u cilju produženja radne sposobnosti. Tokom svog razvoja medicina rada je prosla kroz brojne faze. Te faze možemo podijeliti od nejasnih početaka gdje jos uvijek nije bilo poznato kako pojedini poslovi mogu dovesti do zdravstvenih opasnosti do definisanih znanstvenih disciplina.

Glavni ciljevi medicine rada su:

- ukljanjanje opasnih faktora na radnom mjestu,
- prevencija profesionalnih oboljenja i nesreća na radu,
- poboljšane radne organizacije i radnih uslova,
- poboljšanje fizičkog, socijalnog i mentalnog blagostanja radnika,
- obezbjeđivanje socijalnog i produktivnog života radnicima.

Radno mjesto je u mnogo slučajeva opasno okruženje po samog radnika. Zdravstveni radnici mogu biti izloženi mnogobrojnim povredama na radu koje se mogu kvalifikovati kao hemijske (citostatici, kiseline, kontrasti), biološke (virusi, bakterije), psihosocijalne (stres), organizacijske (rad u smjenama, prekovremeni rad), i ergonomske (dugotrajno stajanje, nefiziološki položaji tijela itd.).

Uz postojeće zdravstvene probleme u budućnosti će se pojavljivati i neki novi problem koji mogu će nastati zbog novih tehnologija, novih hemijskih i fizičkih uzročnika na određenim radnim mjestima. Najveći problem će biti stara populacija kao i populacija osjetljive skupine. Da bi rad bio uspješan potrebno je da radnici budu dobrog mentalnog, fizičkog i psihičkog zdravlja a takođe da zadovoljavaju potrebe nove tehnologije tj. Da imaju dovoljno tehničko znanje. Nova populacija radnika bez radnog iskustva, sa teškim privikavanjem na uslove rada, kao i bez sigurnosne obučenosti teško se privikavaju na rad i kao takvi često izostaju sa posla a takođe i ugrožavaju svoje zdravstveno stanje.

Prilikom zapošljavanja novih radnika treba obratiti pažnju na fiziološke i psihološke karakteristike tog radnog mjesta i da li će se osoba kao takva prilagoditi karakteristikama tog radnog mjesta. Zdravstvena zaštita radnika treba biti multidisciplinarna aktivnost tako da tu spadaju mnoge

karakteristike kao što su fiziologija rada, ocjenjivanje radne sposobnosti, psihologija rada, ekologija rada, patologija rada kao i socijalna zaštita i ergonomija rada.

Medicina rada svoje zadatke i svoje ciljeve obavlja iz oblasti koje su nastale iz procesa industrije kao i tehničkog i tehnološkog razvoja.

Zdravstvena ustanova Zavod za medicine rada i sporta Republike Srpske osnovana je 03.01.2007 godine odlukom Vlade Republike Srpske. Sjedište Zavoda za medicine rada spota je u Banja Luci.

Glavni zadaci medicine rada Republike Srpske za koje je ona registrovana su:

- zdravstvena zaštita radnika na radnim mjestima sa povećanim rizikom kao i na radnim mjestima,
- utvrđivanje zdravstvene sposobnosti osobe za nošenje, nabavljanje i držanje municije,
- karakteristike koje osoba mora ispunjavati ukoliko radi kao vozač motornog vozila,
- obavljanje pregleda radnika koj su izloženi jonizućem i nejonizućem zračenju,
- ljebarske preglede za žene radi prevencije i brzog otkrivanja bolesti koje su vezane za žene,
- dozvola za pružanje prve pomoći propisane Zakonom o zdravstvenoj zaštiti, Zakonom o zaštiti na radu i drugim podzakonskim aktima koji su doneseni Direktivama Evropske unije.

U istraživačkom radu praćena je zdravstvena ustanova sa većim brojem zaposlenih radnika i izvršena je procjena rizika na svim radnim mjestima kao i sama zaštita radnika na tim radnim mjestima koja je propisana sistematizacijom ustanove

U uvodnom dijelu prije istraživačkog rada opisana je medicina rada i njeni zadaci koji su neophodni da se izvrše kako bi zaštita na radu na odjeljenju oftalmologije bila upotpunjena i sigurna.